לא: ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

עין משפט נר מצוה

כבם א מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הלכי ה ג סמג עשין מה טושי"ע אה"ע סימן סט סעי' א ג: ל ב מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה כד סמג עשין כ טושי"ע אה"ע סימן קמז סעיף א:

לא ג מיי' פ"ג מהלכות עדות הל' ד ופ"ח הלכה ה סמג עשין קנז טושי"ע ח"מ סימן כח סעיף יג וסימן מו סעיף י: **לב** ד מיי' פ"ז מהלכות יבום הלכה כז סמג עשין ג טושי"ע אה"ע סימן קעד סעיף ד:

לג ה מיי' שם הלכי כז:

תורה אור השלם

1. יגיד עליו רעו מקנה אף על עולתו:
איוב לו לג
2. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:
דברים כה ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' גבי עדים אי דכירי ליתו: (ב) שם כתבתה אחד מהם יכנסו יבא עליה מי שעליה: (ג) רש"י ד"ה ותקון רבנן וכו' מכירה של עבד כדי לידע מתיחס זמן יאכל פירות שדה ויקנה נכסי עבדו: (ד) ד"ה מחקה ליה אם תזנה מחקה ליה לזמן ומאחר: (ה) ד"ה לאללה וכו' דתקון רבנן זמן לו לא: (ו) תוס' ד"ה אי יגיד וכו' ליתבינהו לכולהו בחדא ולימני חדא מינייהו בתרך והוא הדין לאידך כדפירן בפ' לא יחבור: (ז) ד"ה יהא וכו' דתקון רבנן זמן לידע וכו' עבדא דאיבא דקני וכו' דקני נפשא בשטרא וכו' התם ריבא בשטרא ופ"ח: (ח) בא"ד אבל זמן לאו חד טעמא דשחרורי עבדים לתתיהו בנת ישראל. נ"כ ופירן כתוס' דניטין דף י"ז ע"א ד"ה מפני מה תקנו זמן בגיטין מתני' דתקון זמן בגט שיחרור דחיישין שמא יטמור אותו ואח"כ יתן לו גט שיחרור אלא זמן וכיון דטעמא דמשום פירי ופירן בפ"ק דניטין דף י' כתוס' ד"ה כי שהקנו קושיא זו ליתני נמי זמן ותירלו ע"ש: (ט) ד"ה אלא מדרבנן כו' לא הוא. נ"כ עיין לעיל בדף יו"ד בד"ה לעולם:

מוסף רש"י

הוצא בעמוד הבא

תוס' חד מקמאי

כללא דמילתא כל דאיתיה בקרושין איתיה בגירושין וכל דאיתיה נמי בגירושין איתיה בקרושין לבר מזמן דלא תקנו בקרושין. מאי דכתב הרב אלפס גבי מפיהם ולא מפי כתבם דכל שטר היוצא מתחת ידי מלוה או מלוקח לאו מפי כתבם הוא דמעידנא דמסהדי שהדי :עשה כמי שנתקדשה עדותן בב"ד איבא דקשי ליה דא דגרסינן בגיטין פ' מי שאחזו אם לא יגיד פרט לאלם דאינו יכול להגיד ואמאי הא יכול להגיד פתוך הכתב למסרו למלוה (אם הלוה) אם לא היתן כתובה בשעת הלוואה. ולא היא דשבועת העדות אינו חייב אלא בבירה כב"ד וכיון דהשתא בבשעת כפירה היא לפני ב"ד אם מסרו לה מפי כתבו הוא ומצאתיו כתוב בכתב ידי הראב"ד ז"ל שכתב בזה הלשון אמר אברהם מדברי הרב ז"ל נדים שיתחתו על השטר ונשתהא השטר בידם זמן אריך עד ששכחו את העדות איתו השטר בטל אע"פ שמסרו אח"כ ליד בעליו דהשתא הוא דקאמרי בהדי סהדי בשעת מסירת השטר וההיא שעתא מפי כתבם הוא וזו תיבה גדולה וכמה שטרות

לא: ההוא דגיטין בשמי כיתי עדים י"ל דלשון מחלה על מחלה דקתני התם במתני' שייך טפי בשמי כיתי עדים ובפ"ב דכתובות (דף כו: ד"ה אלן) ובכ' חזקת הבתים (ב"ב לב. ד"ה אלן) אתרכתי: **וארעא** אוקמא בחזקת בר שטיא. לא דמי להתם דאמר בקידושין (דף עט:) ובכנה בתרא (דף קנג: ופס) אם בריא הוא עליו להניח ראיה שסביב מרע היה ואם סביב מרע הוא כו' הכא כיון שדרכו להיות עתים חלים ועתים שוטה לא שייך להעמידו אחזקה כמו שהוא עתה: **אי** יגיד עליו ריעו מאי זו היא דקתני. הוה מלי למימרך אי יגיד עליו ריעו (ו) ליתני כולהו בחד וליתני חד מיניייהו בחילך כדפריך בסרק לא יחפור (ב"ב דף יט.): **למעוטי** זמן דליתיה בקידושין.

מספקא לר"י כתב בכתב ידו ואין עליו עדים אי מהני בקידושין אי לא דכיון שאין צריך זמן מה לנו אם אין עליו עדים: **והא עבדא דאיבא** דקני בכספא כו'. פירש בקונטרס שטר קניית עבד וקשה לר"י דא"כ מ"ש דנקט עבד דהוי"מ למינקט שטר מכירת קרקע וכל שטרי מקח וממכר ועוד דהתם לא תיקון רבנן זמן וגרלה דאשטר שיחרור קאי דתיקון (ז) זמן לידע מתי נאסר בספחה והותר בבת ישראל וה"ק והא עבדא איכא דקני נפשיה בכספא ואיכא דקני בשטרא והשתא ניחא הא דמשני התם רובא וכו' וא"ת בפ"ק דגיטין (דף ט.) תתן גב' דרכים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים ליתני נמי זמן ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים וליתיה בקידושין וי"ל דכל מילי דמשיב התם ודפרין התם הוי חד טעמא בגיטי נשים ושחרורי עבדים אבל זמן (ח) דשחרורי עבדים לא להתירו בבת ישראל וגיטי נשים משום פירי (ט): **דחזו בכתבא** ואתו ומסהדי בו'. קשה לר"י דבהגוזל קמא (ב"ק דף לח. ופס:) גבי הטורף שטרותיו של חבירו פריך ואי דאיכא שהדי דידעי ליכתבו ליה שטרא אחרינא ואמאי הא אמר הכא דמפיהם ולא מפי כתבם ואר"י דה"ל אם היו מעידים שכך ראו בשטר שפיר הוו עבדי להרי הם כאילו מעידים ראינו עדות שנתקבל בב"ד דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנתקרה עדותן בב"ד אבל חיישינן שמא לא יעידו שכך ראו בשטר אלא שמא יעידו על המעשה עצמו כאילו הם אינן זוכרין אלא עדות על פי הכתב וכן הא דאמרינן בפ"ב דכתובות (דף כ.) כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו אחר כמה שנים והוא שזוכרה מעצמו אבל אין זוכרה מעצמו לא התם נמי לא חייבי במעיד שכך ראה כתוב אלא במעיד על מעשה עצמו ועוד דהתם לא הוה שטר אלא שכותב לזכרון דברים בעלמא ולא שייך למימר נעשה כמי שנתקרה עדותו בב"ד ואר"י דשמע מר"ת שנהגין עכשיו שאולחין העדים עדותן בכתב ידם לב"ד ולא קרינן ביה מפיהם ולא מפי כתבם כיון שהם זוכרין עדותן והא דתניא במי שאחזו (גיטין דף עא.) ואם לא יגיד פרט לאלם שאין יכול לדבר ופריך ואמאי והרי יכול לדבר מתוך הכתב שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם שאני אלם שאין לאוזן להגיד כדאמרינן (מנחות דף קו:) כל שאין לאוי בלילה כו' אבל אחר מועיל כתב ידו כשזוכר העדות ומיהו בפירוש מומס (דנרים יט). פרש"י ע"פ שנים עדים פרט שלא ישלחו כתבם לב"ד (ב): **להצלה** דידה קאתי. פי' בקונט' דהשתא דתיקון זמן אי לא מייתא שטרא לתיגרשה מקמי הכי מוקמינן לה אחזקת אשת איש וקטלינן לה ואין גרלה דבהדיא אמר בפ' שני דגיטין (דף יז:) גזייה לזמן ויהביה ניהלה מה הועילו חכמים בתקנתן ומשני לרמאי לא חיישינן אלמא כי ליכא זמן לא קטלינן לה ואר"י דה"פ להצלה דידה קאתי שהגט בא להצילה ולהגיד שהיא מגורשת ולכך ירלה למחוק הזמן כי סבורה שיפסול בכך וגרע כחו טפי אבל ולאי אי הוה מחקת ליה לא הוה קטלינן לה הכא לאוחבה דידה קאתי דהקידושין באין להעיד שהיא מקודשת ומחקה ליה לעולם לזמן:

שלשה אחין נשואין ג' נשים נכריות. הו"מ למנקט ואחד מופקה:

(ט) **מדרבנן** וגזירה כו'. משמע דאשת ב' מתים בשום מקום לא הויא אלא מדרבנן דאי נאזירה דהכא היתה מתיימנת אפי' בעלת ממאר

מגא בקידושין. ספק קרוב לו כו' וה"ה בגירושין: **ומגא בגירושין.** כתב בכתב ידו וכו' וה"ה לקידושין: ה"ג **כל שיש בקידושין יש בגירושין ויש בגירושין מה שאין בקידושין.** וזהו דגירושין לאו דוקא ומשום דתנא זהו בקידושין מגא נמי זהו בגירושין: **כל שיש בקידושין.** כגון ספק קרוב לו וכו' הוי נמי ספק בגירושין: **ויש בגירושין.** שאין ספק לענין קידושין כגון זמן כדמפרש לקמן דבשטר קידושין כגון המקדש בשטר לא תקנו זמן: **וזהו דגירושין לאו דוקא.** דמשמעו זהו דהוי ספק בגירושין אבל ספק קרוב לא הוי ספק לגירושין ואידי דתנא זהו בקידושין דדוקא זהו דקמ"ל זהו ספק קרוב הוא דשייך בקידושין אבל ספק זמן לא שייך כהו: **הניחא למ"ד.** בגיטין בפ' (כל הגט (דף כו:) מפני מה תקנו חכמים זמן בגיטין משום פירי לידע מאימתי תגבה מבעלה פירות שאכל מנכסי מלוג שלה דקסבר משעה שנתן עיניו בה לגרשה שוב אין לו לבעל פירות: **ארוסה ליכא לה פירי.** לפיכך לא תקנוהו בשטר קידושין שאין הבעל אוכל פירות עד שתכנס לחופה דכי תקון רבנן פירי לבעל משום פרקונה ופרקונה לא קא מחייב בה אלא מכתובה ואילך דתנאי כתובה הוא דאם תשתמלא אפרקינך בכתובות פ' נערה (דף נא.): **משום כם אחותו.** שמא יהא נשוי כת אחותו ותזנה מחתיו וירלה עדים ממשמשין ובאין ויחום עליה ויגרשנה ואימר קודם זנות שאתם מעידים בכר נתגרשה: **ליתקון זמן.** נמי בשטר קדושין שמא תזנה ואימר קודם קידושין הוה: **ומא עבדא.** מכירת עבד: **ותקון רבנן זמן.** בכל שטרי מכירה (ו)של עבד כדי לידע מאיזה זמן יאכל פירות (ג) שזה קנה נכסי עבדו: **מחקה ליה.** (ד) לזמן ומאמר קודם קידושין היה זנות זה: **ליתיה גבי עדים.** מאי מהני אי דכירי אימת הוה קידושין אפי' אינו כתוב בשטר מנו לאסהודי אלא להכי אמרת דמהני דזימנין דלא דכירי ומזו מכתבא ואתו ומסהדי והאי לאו עדות הוא דרחמנא אמר ע"פ שנים עדים (דברים יט) ולא שיעידו על פי כתבם: **גבי גירושין נמי.** אמאי תקנו זמן משום בת אחותו גבי מאן דנימחה: **להצלה דידה קאתי.** וליכא למימר דלמא מחקה ליה דכי אתו סהדי דזנתה אי לא מייתא שטרא דאיגרשה מקמי הכי מוקמינן לה בחזקת אשת איש. ומיהו אי לא תקון רבנן זמן הוה מצי לאחפויי עלה ומספיקא לא קטלינן לה אבל השתא דתקון רבנן (ה) אי לא מייתא ליה מוקמינן לה אחזקה וקטלינן לה: **הכא לאוכה דידה קאתי.** זמן דקידושין ואי תקון לה רבנן זמן וזיינתה כבשה ליה לשטרא אי מחקה ליה וקיימא לאחזקה פנייה כדמעיקרא: **מתני' ויקח שני יבמין.** דכל זמן שלא כנסה זה עדיין זקת ראשון עליה ומתוספת עליה זיקת מאמרו הרי כשמת זה נותרו עלה זיקת שניהם ואילו כנסה הוה פקעה זיקה דקמא וכי מיית לא הוה עלה אלא זיקת שני א"ל לא עבד בה מאמר לא הוה עלה אלא זיקת ראשון: **מייבם לאיזו שירצה.** כדקתני טעמא בפרק שני בברייתא(ז) אם מאמרו של שני מאמר אשת איש הוא בטל ואם אינו מאמר אשת ראשון הוא בטל: **ואזלן לשניה.** דחדא לא מיפטרא בגיטא דאיתך דלמא מאמר לא קני והוו להו ב' יבמות הבאות מב' בתים ויבומי תרוייהו נמי לא דלמא מאמר קני והוו להו ב' יבמות הבאות מבית אחד: **גמ' אי ויקח שני יבמין דאורייתא כו'.** לרבנן פריך: **אלא מדרבנן.** דמדאורייתא מאמר לא קני והוו להו שתי יבמות מב' בתים ותרוייהו מלי לייבומי ורבנן הוא דגזרו שמא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית ג' מתיימנות: ומקמלו

ה) וכ"מ לא. כ"ב יט. ע"ז עו. וע' תוס' שם נד. ד"ה אמר חזקיה, **כ)** גיטין עא. **ג)** לעיל יב. יח:, **ד)** (לקמן מד.), **ה)** (כפרק המביא גט יח.), **ו)** (וכ"ש), **ז)** (לעיל יט.), **ח)** (ועי' חיטב תוס' גיטין י. ד"ה כיון), **ט)** (וע"ע תוס' כ"ב לט: ד"ה מחלה וכו'),

תוספות ישנים

יאי זיקת כ' יבמין דאורייתא תליא נמי לא תבעי. וקשה דהא אין מאמר אלא מדרבנן והאיקה אינה אלא ממתת המתמר. וי"ל דבעי הכי אי מביהיל לן כ"ש דאמר מאמר קיימ קנין נמור חיקת שני יבמין תליא נמי לא תיבעי. וא"ת הא לעיל מייתי קרא דיבמה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין. וי"ל דלא הוי אלא אמתמה בעלמא: ובגזיר דלמא חלץ והדר מייבם. משמע הא אי לאו הך גזרה שריין תרוייהו לייבם ותימה דאמרינן לקמן פרק האשה רבי יבם קנין אבל כל יבמתי דאמרינן דאמר נשא אחרת ומת אם לא ידע הראשונה משהגדיל יבמתו חולצת ולא מתיימת ואמאי לא חולצת אי מתיימת וכו' ופליגי אי מגזרן משום צרה כי הכא אי לא ומנא שני דאתם לא נזר משום צרה וא"כ קשה לתנא דאתם דלא נזר נזרה דהכא אמאי אין אשת שני מתים נוסה מתיימת וי"ל כי הכא דלא נזר נזרה דהכא מ"מ לא מיימת לאשת שני מתים נזרה אבל אשת שני מתים דבפרק המגרש שנא לאיזו ונרשה חוץ ממשמון וכא שמעון וקדשה שתם ופביהה לתנא חולצת דהכיא אשת שני מתים דפרק המגרש דאורייתא והכא דלא גזרינן משום אשת שני מתים דאתם לא מביהיל לכך דהכא אשת שני מתים דאורייתא (דאורייתא). ואין להקשות כיון דהך לא מביהיל אשת שני מתים מאי אלי דאמרינן יבמה יבא עליה שיש עליה זיקת יבם אחד ולא שיש עליה זיקת שני יבמין. וי"ל דטעמא דדאמאמר הכא וקרא אמתמה בעלמא הוא וכן פי' לעיל. ואומה דאמרינן לעיל ס"ה שמעון אם מאמרו של ראשון מאמר אשת ראשון בטל יכי משמע דאית ליה נוסה אשת שני מתים. לכן נראה לפרש הכא דאלאי ס"ל הכא אשת שני מתים דפרק המגרש ומזה דהכא לא אלטריכא משום בעלת מאמר ניסה אלא משום צרתה דאי לאו גזרה לא אמרינן כיון שמסרוהו ליד בעליו שטרא מעליא הוא ראפי' לא מסרוהו עד שעת העמדה בדין ולא עוד אלא שאומרין לו תנו לו שטרו ויתקיים בב"ד ושני הכא

תוס' חד מקמאי (המשך)

יהיו נפסלין בכך אלא כל שטר דאי בעי למסרה ביד בעליו מצי מסרי לה אף על גב דאישתהי בגייהו זמן גדול ושכחו העדות כיון שמסרוהו ליד בעליו שטרא מעליא הוא ראפי' לא מסרוהו עד שעת העמדה בדין ולא עוד אלא שאומרין לו תנו לו שטרו ויתקיים בב"ד ושני הכא

ו) ל"ל דוקא דנתן גט למאמרי ולא ליתקי.

דוקא ליה ולא לזיקתו והכי איתא בפ' רבן גמליאל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com